

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЯРОШ Юлія Романівна

УДК 336.7

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

КРЕДИТНИЙ РИЗИК У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Юлія ЯРОШ

Керівник роботи
Віленчук Олександр Миколайович
д. е. н., професор

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, д. е. н., професор МИКИТЮК Валерій Мар'янович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № ____ від «____» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти **ЯРОШ Юлія Романівна** захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«____» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Ярош Ю. Р. Кредитний ризик у банківській діяльності –
Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа і страхування – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

У дослідженні розглядаються ключові стадії організації кредитного процесу в банківській установі, а також аналізуються підходи та методи управління кредитними ризиками, що відіграють вагомую роль у забезпеченні фінансової стабільності банку. Значна увага приділена аналізу структури кредитного портфеля та вивченню практики кредитування в АТ «СЕНС БАНК», виявленню основних проблем та недоліків у системі управління кредитними ризиками, а також формулюванню авторських пропозицій щодо покращення організації кредитного процесу та удосконалення методів управління ризиками.

Ключові слова: комерційний банк, кредитний портфель, кредитний ризик, позичальник, управління кредитними ризиками, фінансова стійкість.

ANNOTATION

Yarosh Y. R. Credit Risk in Banking Activities – – *Qualification work in the form of a manuscript.*

Qualification thesis for the Bachelor's degree in specialty 072 – Finance, Banking and Insurance – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

This study examines the key stages of organizing the credit process in a banking institution, as well as analyzes the approaches and methods of credit risk management, which play a crucial role in ensuring the financial stability of a bank. Particular attention is given to the analysis of the credit portfolio structure and the lending practices of JSC "SENS BANK", the identification of main problems and shortcomings in the credit risk management system, and developing of the author proposals for improving the organization of the credit process and enhancing risk management methods.

Keywords: commercial bank, credit portfolio, credit risk, borrower, credit risk management, financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Фінансово-економічний зміст кредитного ризику, його види та методи оцінювання	8
Висновки до розділу 1	12
РОЗДІЛ 2. Аналіз кредитного портфеля та оцінювання кредитного ризику комерційного банку	14
Висновки до розділу 2	20
РОЗДІЛ 3. Напрями забезпечення мінімізації кредитного ризику у сфері банківської діяльності	21
Висновки до розділу 3	25
ВИСНОВКИ	26
Список використаної літератури	28

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Функціонування комерційних банківських установ нерозривно пов'язано з масштабуванням різноманітних фінансових ризиків. В умовах системної нестабільності, загострення соціально-економічних криз, особливої ваги набувають питання своєчасної ідентифікації та ефективної протидії кредитним ризикам. Це сприятиме стимулюванню підприємницької діяльності, яка безумовно є вагомим драйвером розвитку національної економіки, навіть в умовах воєнного часу.

Першопричиною виникнення кредитного ризику є ринкова природа кредитних відносин, яка передбачає значну свободу дій для учасників ринку. Кредитні операції є ключовим джерелом доходу для банків, проте надмірна схильність до ризику в кредитній політиці часто призводить до фінансових втрат або навіть банкрутства. Звідси постає необхідність у розробці а та впровадженні ефективних механізмів мінімізації кредитних ризиків.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методичні аспекти управління кредитним ризиком широкого відображенні у працях закордонних та вітчизняних дослідників. Варто виокремити наукові праці: Я. Благодир, І. Бушуєва, В. Вітлінського, О. Дзюблюка, Б. Едварда, С. Захарченкова, Т. Коха, О. Лаврушина В. Лексіса, О. Лисенко, М. Льюїса, В. Міщенко, А. Ольшанського, О. Пернарівського, Л. Примостка, П. Роуза, Л. Слобода, Дж. Синки, С. Хьюза, І. Шубенко та ін. Попри значну кількість наукових напрацювань постає необхідність пошуку інноваційних форм та методів нейтралізації кредитних ризиків в банківській діяльності.

Мета і завдання роботи. Метою написання кваліфікаційної роботи є теоретико-методичне обґрунтування причин генерування кредитного ризику з подальшим наданням практичних рекомендацій для впровадження дієвих інструментів, методів та форм щодо мінімізації кредитних ризиків в банківських установах України. Досягнення поставленої мети зумовлює потребу у розв'язанні наступних завдань:

- дослідити фінансово-економічну зміст поняття «кредитний ризик» та окреслити ключові підходи до його мінімізації в комерційних банках;
- здійснити аналіз фінансової діяльності АТ «Сенс Банк» та дати оцінку його кредитного ризику;
- обґрунтувати основні напрями нейтралізації кредитного ризику в діяльності комерційному банку;
- сформулювати авторські пропозиції щодо збільшення обсягів кредитування фізичних та юридичних осіб.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є кредитний ризик у банківській діяльності. Предметом дослідження є багатогранність теоретико-методичних та прикладних підходів, пов'язаних з виявленням і нейтралізацією кредитних ризиків в банківській установі за матеріалами АТ «Сенс Банк».

Методи дослідження. Теоретико-методичною базою написання кваліфікаційної роботи були наступні методи дослідження зокрема: *абстрактно-логічний* для висвітлення фінансово-економічної сутності кредитного ризику та здійснення теоретичних узагальнень; *аналізу та статистики* для відображення тенденцій розвитку фінансових показників діяльності АТ «Сенс Банк»; *графічний* для візуалізації основних результатів дослідження; *структурно-функціональний* для формулювання висновків і пропозицій щодо нейтралізації впливу кредитного ризику на діяльність комерційних банках України.

Практичне значення отриманих результатів полягає у послідовному визначенні методичних підходів до аналізу кредитоспроможності позичальників, оцінки кредитного ризику як портфельного, так і індивідуального, а також у виявленні основних напрямків мінімізації та нейтралізації потенційних ризиків у сфері надання кредитних послуг комерційними банками.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи відображені у доповідях на тему:

1. «Управління кредитним ризиком в діяльності комерційного банку». Матеріали науково-практичної конференції «Розвиток фінансово-економічних

відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (04 квітня 2025 р., м. Кам'янець-Подільський);

2. Кредитування фізичних осіб в умовах фінансової нестабільності». Матеріали науково-практичної студентської конференції «Фінансове забезпечення економіки» (30 травня 2025 р.). Житомир. Поліський національний університет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст роботи становить 23 сторінки комп'ютерного тексту, список використаних джерел (46 найменувань). Графічний матеріал складається з 9 таблиць та 3 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ ЙОГО ВИДИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Діяльність банків супроводжується значним рівнем ризику та істотно залежить від впливу численних взаємопов'язаних фінансових загроз, а саме: ризику неповернення кредитів з боку позичальників; ризику концентрації, що виникає через надмірну залежність від окремих клієнтів чи секторів економіки; валютного ризику, пов'язаного з коливаннями обмінного курсу при кредитуванні в іноземній валюті; процентного ризику, що виникає через зміну ринкових ставок; ризику ліквідності, який загострюється у випадках масового вилучення депозитів або обмеженого доступу до міжбанківського фінансування. Оскільки кредитні операції, як правило, складають найбільшу частину активів банку, а процентні надходження – головне джерело його прибутку, управління кредитним ризиком набуває особливої ваги. Водночас, серед економістів немає єдиного підходу до трактування поняття «кредитний ризик», що пояснюється різними підходами до причин його виникнення.

У науковій літературі категорія «кредитний ризик» зазвичай трактується як:

- ймовірність того, що позичальник не вчасно або взагалі не поверне основну суму боргу чи нараховані відсотки, що спричиняє фінансові втрати для банку;
- результат невиконання боржником взятих зобов'язань;
- поява несприятливих обставин, що ускладнюють повернення кредиту;
- відсутність довіри з боку кредитора до платоспроможності клієнта [7, с. 76-77].

Досліджуючи різні наукові підходи до трактування поняття варто наголосити, що О. Криклій та Н. Маслак розглядають дану фінансову категорію, як вірогідність втрати банком частини або всієї вартості активів через неможливість контрагентів дотримуватися умов договору або неповне отримання очікуваного доходу під впливом різних обставин [15, с. 32]. Р. Яворський вважає, що «кредитний ризик» полягає у можливості зміни обсягу або часу надходження грошових потоків, що може бути зумовлено як діями

позичальника, так і самого банку в процесі кредитування» [42, с. 107]. А. Лобанов і А. Чугунов визначають цю загрозу як «...ймовірність невиконання позичальником своїх зобов'язань перед банком через погіршення фінансового стану або небажання сплачувати борг» [19, с. 213].

Вітчизняні вчені О. Дзюблюк та Л. Прийдун надають більш деталізоване пояснення сутності кредитного ризику. Вони зазначають, що «кредитний ризик – це грошове вираження можливих негативних наслідків, пов'язаних з неспроможністю позичальника вчасно та повністю повернути отримані кредитні кошти через вплив різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, що унеможлиблює очікуваний прибуток банку» [10, с. 84]. Схожого підходу дотримується й О. Пернарівський, який вважає, що «кредитний ризик є проявом невизначеності, пов'язаної з ймовірністю настання несприятливих подій під час фінансових операцій, внаслідок яких контрагент банку не виконує взятих на себе зобов'язань, а банк, своєю чергою, не має змоги скористатися забезпеченням для повернення коштів» [28, с. 52-53].

Підсумовуючи наведені наукові трактування, можна сформулювати узагальнене визначення: кредитний ризик – це об'єктивна загроза фінансових втрат банку, спричинена неспроможністю позичальника виконати зобов'язання за кредитом, зокрема у разі погіршення його платоспроможності, часткового або повного невиконання умов договору в обумовлений термін.

У процесі дослідження варто виокремити дві групи чинників, які генерують кредитні ризики банків. Перша група зумовлена зовнішніми чинниками, які формуються на макро- та мезорівнях і включають законодавчі, політичні, економічні та інші непередбачувані обставини, а також фактори, пов'язані з діяльністю позичальників, гарантів, поручителів і страховиків. До другої групи відносяться внутрішні чинники, що виникають через управлінські помилки, недоліки в методології кредитування, порушення процесу укладання кредитних договорів або проблеми в інформаційній системі банку [32, с. 117].

Найбільш поширеними банківськими ризиками є саме кредитні ризики, які класифікуються за різними характеристиками. Розглянемо підходи дослідників та експертів до класифікації кредитних ризиків в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація основних видів кредитного ризику

Автор(-и), джерело	Види кредитного ризику
Види кредитного ризику за функціональними характеристиками	
Я. Благодир	Індивідуальний ризик Портфельний ризик Ризик щодо контрагента Ринковий ризик Балансовий ризик
О. Серебрякова	Сумнів у платоспроможності позичальника до оплати кредитних послуг Ризик через несприятливі зміни курсів іноземних валют Ризик несплати суми кредиту/відсотків за кредитом Ризик інфляції Ризик неможливості виконання зобов'язань перед вкладниками (зниження ліквідності банку) Ризик впливів негативних чинників на забезпечення кредиту
Види кредитного ризику за обсягом банківської клієнтської бази	
О. Придуманова	Ризик неможливості або небажання позичальника здійснювати кредитні зобов'язання Ризик портфеля банківських кредитних вкладень
О. Криклій, Н. Маслак	Ризик конкретного позичальника Ризик кредитного портфеля

Джерело: узагальнено на основі [1; 15; 28; 43].

Таким чином, кредитний ризик є об'єктивною реальністю в діяльності банківської сфери. Звідси постає необхідність в оцінюванні та управлінні потенційними ризиками з метою їх мінімізації.

Процес оцінювання кредитного ризику полягає у визначенні ймовірності того, що позичальник не виконає свої боргові зобов'язання. Це є важливим елементом вимірювання кредитного ризику, оскільки дозволяє кредиторам та інвесторам встановити відповідні ціни та умови кредитних продуктів, а також оптимізувати розподіл капіталу та резервів. Оцінка кредитного ризику може проводитися з різних перспектив, таких як окремий позичальник, кредитний портфель, галузь або макроекономічне середовище. Найбільш точними

інструментами є моделі оцінки кредитного ризику, які базуються на аналізі кредитних ризиків.

Сучасні методи оцінки кредитного ризику включають якісні та кількісні підходи, такі як кредитні рейтинги, скорингові моделі, аналіз фінансових показників позичальників. Методи оцінювання кредитного ризику відображено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Методи оцінювання кредитного ризику

Тип оцінки	Суть методу	Що аналізується/ використовується
Якісна оцінка	Оцінка позичальника на основі досвіду та експертного судження	- Кредитна історія - Стан галузі - Думка аналітика
Кількісна оцінка	Використання математичних моделей і статистики для розрахунку ризиків	- Фінансові показники - Скоринг - Портфельний аналіз
Рейтингові системи	Класифікація рівня ризику за визначеними критеріями (напр. система CAMEL)	- Капітал - Активи - Управління - Прибуток - Ліквідність

Джерело: узагальнено на основі [7].

Для повноцінного функціонування та здійснення кредитної діяльності, необхідно не лише оцінювати кредитні ризики, а ще й нейтралізовувати. У теорії практиці управління кредитними ризиками використовуються різноманітні інструменти нейтралізації ризиків (табл. 3).

Відтак діяльність банків неможлива без управління кредитними ризиками, оскільки вони тісно пов'язані з можливими фінансовими втратами через невиконання позичальниками своїх зобов'язань. Кредитний ризик може проявлятися в різних формах, зокрема як ризик неповернення кредиту, ризик концентрації, валютний ризик та ризик ліквідності.

Способи нейтралізації кредитних ризиків

Приклад	Що це означає	Спосіб нейтралізації ризику
Відмова у кредиті, якщо позичальник має погану історію або ненадійне забезпечення	Не видавати кредит, якщо він ризикований	Запобігання ризику
Кредит застрахований або гарантований державою	Передати ризик іншій стороні	Переклад ризику
Формування резервів, вилучення застави (наприклад, нерухомості)	Покрити втрати, якщо кредит не повертається	Поглинання ризику
Кредитування різних клієнтів з різних галузей	Не вкладати всі ресурси в одну справу	Розподіл ризику
Введення нових видів кредитів або нових послуг	Розширювати напрямки кредитування	Диверсифікація
Страховання життя позичальника, заставного майна або фінансових ризиків	Захист від можливих втрат через страхову компанію	Страховання

Джерело: сформовано за джерелами [7; 16; 20; 31; 36].

З метою ефективного управління такими ризиками банки застосовують широкий спектр методів їх оцінювання, зокрема якісні (кредитна історія, експертні оцінки) та кількісні (скорингові моделі, аналіз фінансових показників). Крім цього, застосовуються інструменти нейтралізації ризиків, такі як запобігання ризику, переклад ризику на третю сторону (страхування або гарантії), а також поглинання, розподіл та диверсифікація ризиків, що дозволяє знизити потенційні втрати для банку.

Висновки до 1 розділу

Отже, процес управління кредитним ризиком становить важливу та невід'ємну складову функціонування банківських установ, оскільки воно безпосередньо впливає на стабільність і фінансовий результат банку. Для ефективного оцінювання та мінімізації цих ризиків банки використовують різноманітні методи, включаючи якісні та кількісні оцінки, а також

спеціалізовані інструменти нейтралізації. Однак, незважаючи на використання цих методів, кредитний ризик завжди залишається частиною фінансових операцій, що вимагає постійного моніторингу і адаптації до змінюваних умов економічного середовища. Враховуючи значущість кредитного ризику для банків, його ефективне управління дозволяє не лише мінімізувати можливі збитки, а й зміцнити довіру клієнтів і забезпечити фінансову стійкість установи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Кредитування є одним із ключових напрямів діяльності АТ «СЕНС БАНК», оскільки між ефективністю цієї функції, прибутковістю та фінансовою стабільністю установи простежується тісний взаємозв'язок.

Згідно із фінансовою звітністю, банк активно надає кредити як юридичним особам (комерційним організаціям), так і фізичним особам, індивідуальним підприємцям та некомерційним організаціям (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Структура кредитного портфеля по типу контрагента АТ «Сенс Банк»

Тип контр-агента	2022 р.		2023 р.		2024 р.		2024 р. до 2022 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	у %
Юридичні особи	4211,9	96,3	4212,7	96,2	4250,2	96,3	38,3	100,9
ІП	67,5	1,5	68,1	1,6	66,3	1,5	-1,2	98,2
Фізичні особи	85,4	2	85,4	1,9	85,9	1,9	0,5	100,6
НКО	10,9	0,2	11,0	0,3	13,2	0,3	2,3	121,1
Всього	4375,7	100	4377,2	100	4415,6	100	39,9	100,9

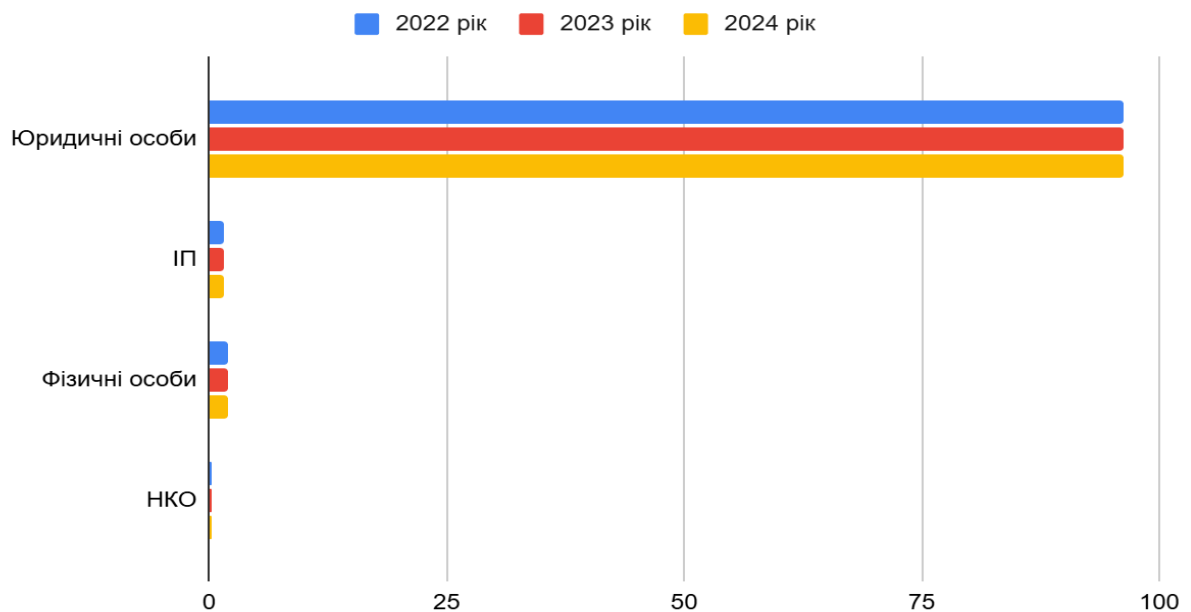
Джерело: складено на основі фінансової звітності АТ «Сенс Банк» [25].

Аналіз структури кредитного портфеля АТ «Сенс Банк» за типами контрагентів у 2022–2024 рр. свідчить про стабільність у розподілі кредитних ресурсів (рис. 2.1). Основну частку в портфелі традиційно займають юридичні особи – близько 96% протягом трьох років. За цей період обсяг їх кредитування зріс на 38,3 млн. грн. (до 4250,2 млн. грн.), що свідчить про орієнтацію банку на корпоративних клієнтів.

Кредити індивідуальним підприємцям становили близько 1,5%, але за три роки дещо зменшилися – з 67,5 млн. грн. до 66,3 млн. грн. (зниження на 1,2 млн. грн.), що може вказувати на певне зниження попиту чи зміну банківської політики.

Фізичні особи залишаються стабільним сегментом з часткою близько 2%. Обсяги кредитування незначно зросли (на 0,5 млн. грн.), до 85,9 млн. грн. у 2024 р. Найбільшу динаміку показали некомерційні організації, обсяг кредитів яким зріс на 2,3 млн. грн. (з 10,9 до 13,2 млн. грн.), а частка у портфелі склала 0,3%.

Загальний обсяг кредитного портфеля за три роки збільшився на 39,9 млн. грн., або 0,9%. У цілому структура портфеля залишається сталою, з поступовим розширенням сегмента неприбуткових організацій та потребою в активізації кредитування малого бізнесу.

Рис. 2.1 Структура кредитного портфеля АТ «Сенс Банк» за типом контрагента, %

Джерело: сформовано за даними [25].

АТ «Сенс Банк» здійснює свою діяльність переважно у сфері традиційного кредитування, зокрема надає як короткострокові, так і довгострокові кредити. Основний акцент робиться саме на короткострокове кредитування, яке домінує у структурі кредитних операцій за обсягом. Це вказує на орієнтування банку в бік підтримки та фінансування оборотного капіталу підприємств і господарських суб'єктів. Такий підхід відповідає стратегічному пріоритету банку – розвитку короткострокових і перспективних кредитних продуктів. Важливою складовою реалізації цієї політики є формування широкої клієнтської бази, що потребує

ефективної взаємодії всіх структурних підрозділів банку. Детальніше дану інформацію викладено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

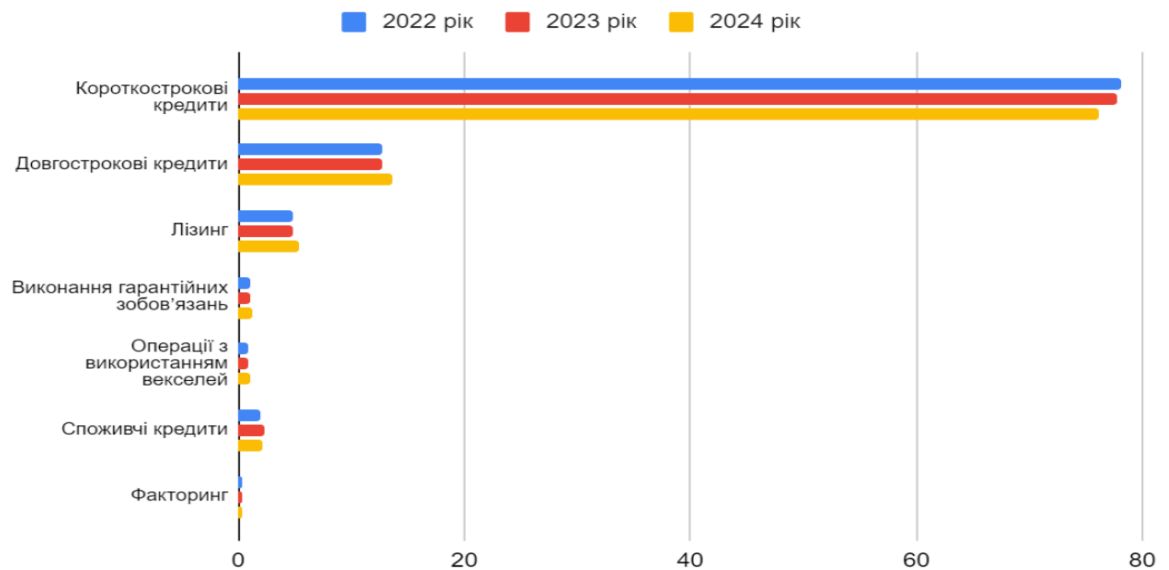
Склад та структура кредитного портфеля за видами кредитних операцій АТ «Сенс Банк»

Вид операції	2022 р.		2023 р.		2024 р.		2024 р. до 2022 р.,	
	млн грн	%	млн. грн	%	млн грн	%	млн грн	у %
Коротко-строкові кредити	3051,8	78,1	3112,3	77,8	2768,4	76,2	-283,4	90,7
Довго-строкові кредити	501,4	12,8	504,5	12,7	499,1	13,7	-2,3	99,5
Лізинг	189,1	4,8	198,6	4,8	193,9	5,4	4,8	102,5
Виконання гарантійних зобов'язань	41,1	1,0	44,0	1,0	45,2	1,2	4,1	110
Операції з використанням векселей	32,4	0,9	36,3	0,9	35,5	1,0	3,1	109,6
Споживчі кредити	80,2	2,0	88,7	2,4	81,5	2,2	1,3	101,6
Факторинг	12,7	0,4	16,1	0,4	13,0	0,3	0,3	102,4
Всього	3908,7	100	4000,5	100	3636,6	100	-272,1	93,1

Джерело: сформовано за даними [25].

Згідно з даними таблиці 2.2, кредитна політика АТ «СЕНС БАНК» залишається орієнтованою переважно на короткострокове кредитування, яке формує основну частину кредитного портфеля (понад 76%). Водночас спостерігається зменшення обсягу таких кредитів на 283,4 млн. грн., що становить 90,7%. Обсяг довгострокових кредитів практично не зазнав змін (зниження лише на 2,3 млн. грн.), проте їх частка в загальній структурі зросла з 12,8% до 13,7%. Це може свідчити про тенденцію до поступового зміщення фокусу на більш стійке довгострокове фінансування.

У цілому структура кредитного портфеля протягом 2022–2024 рр. залишається відносно стабільною, що свідчить про послідовність і передбачуваність обраної банком кредитної стратегії (рис. 2.2). Незначне скорочення абсолютних показників у 2024 р., ймовірно, зумовлене загальним ускладненням економічної ситуації в країні або коригуванням підходів до управління кредитними ризиками.

Рис. 2.2 Структура кредитного портфеля АТ «Сенс Банк» за видами кредитних операцій, %

Джерело: сформовано за даними [25].

Одним із ключових завдань у банківській діяльності є зниження рівня проблемної заборгованості. У кредитному портфелі АТ «СЕНС БАНК» частка термінової заборгованості залишалася стабільною: 93,9% у 2022 р., 93,8% у 2023 р. та знову 93,9% у 2024 р.. Такі показники свідчать про ефективність кредитної політики установи, яка забезпечує прибутковість операцій та дозволяє банку продовжувати кредитування як юридичних, так і фізичних осіб. Водночас простежується поступове зростання частки сумнівної заборгованості у загальному обсязі кредитного портфеля впродовж аналізованого періоду, що потребує додаткової уваги з боку служби управління ризиками. Детальніше інформацію подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

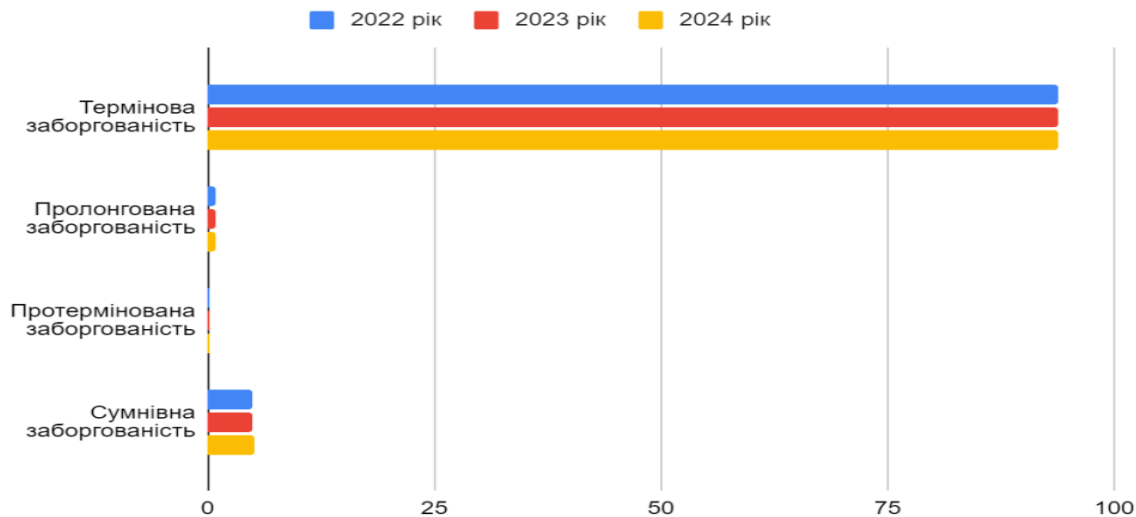
**Склад та структура кредитного портфеля у розрізі видів
заборгованості в АТ «Сенс Банк»**

Тип заборгованості	2022 р.		2023 р.		2024 р.		2024 р. до 2022 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	+, -	у %
Термінова	3241,2	93,9	3234,3	93,8	3269,3	93,9	28,1	100,9
Пролонгована	28,8	0,8	28,7	0,9	28,3	0,8	-0,5	98,3
Протермінована	9,0	0,3	9,6	0,3	8,2	0,2	-0,8	91,1
Сумнівна	172,8	5	174,4	5	175,3	5,1	2,5	101,4
Всього	3451,8	100	3447,0	100	3481,1	100	29,3	100,8

Джерело: складено на основі фінансової звітності АТ «Сенс Банк» [25].

Таблиця 2.3 свідчить, що у 2022–2024 рр. загальний обсяг заборгованості банку збільшився з 3451,8 млн. грн. до 3481,1 млн. грн., що становить приріст на 29,3 млн. грн. (100,8%). Структура заборгованості залишалась стабільною. Переважну частину становить термінова заборгованість – її обсяг зріс на 28,1 млн. грн. (100,9%), а частка залишилася незмінною (93,9%), що вказує на високу платіжну дисципліну клієнтів. Пролонгована заборгованість скоротилася на 0,5 млн. грн. (98,3%), що свідчить про зниження потреби у перенесенні строків погашення кредитів. Особливо позитивною є динаміка протермінованої заборгованості – зменшення на 0,8 млн. грн. (91,1%). Водночас сумнівна заборгованість зросла на 2,5 млн. грн. (101,4%), що потребує моніторингу, але не становить суттєвої загрози.

Отже, структура заборгованості залишається контрольованою, із загальним зниженням проблемних компонентів і помірним зростанням основного кредитного портфеля (рис. 2.3).

Рис. 2.3 Кредитний портфель АТ «Сенс Банк» за видами заборгованості, млн. грн.

Джерело: сформовано за даними [25].

Для оцінки ефективності кредитної політики банку розглянуто прибутковість кредитного портфеля. Цей показник розраховується як відношення прибутку банку до середнього обсягу кредитного портфеля. Розрахунки, прибутковості кредитного портфеля АТ «СЕНС БАНК» за останні роки продемонстровано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4
Прибутковість кредитного портфеля АТ «Сенс Банк»

Рік	Прибуток, млн. грн.	Середній обсяг портфеля, млн. грн.	Прибутковість, %
2022	340,2	3908,7	8,7
2023	365,5	4000,5	9,12
2024	330,3	3636,6	9,07

Джерело: складено на основі фінансової звітності АТ «Сенс Банк» [25].

З наведених даних в таблиці 2.4 видно, що упродовж 2022-2024 рр. прибутковість кредитного портфеля банку залишалася стабільною, хоча й зазнала незначних коливань. У 2022 р. прибуток становив 340,2 млн. грн. при середньому обсязі портфеля 3908,7 млн. грн., що забезпечило прибутковість на рівні 8,7%. У 2023 р. прибуток зріс до 365,5 млн. грн., а прибутковість – до 9,12%,

що є найвищим показником за період. Це свідчить про ефективніше використання кредитного портфеля попри його незначне зростання.

У 2024 р., незважаючи на скорочення середнього обсягу портфеля до 3636,6 млн. грн., банк утримав високий рівень прибутковості – 9,07%. Хоча прибуток знизився до 330,3 млн. грн., відносна ефективність кредитної діяльності залишилась практично на рівні попереднього року, що є ознакою підвищення ефективності взаємодії з клієнтами та ймовірно зменшення частки проблемних активів.

Показник ліквідності становить 0,81%, що перевищує критичне значення (0,5%) та свідчить про задовільний рівень платоспроможності банку та його здатність виконувати поточні зобов'язання перед вкладниками та контрагентами.

Отже, у 2022–2024 рр. кредитна діяльність АТ «Сенс Банк» залишалась стабільною, із збереженням орієнтації на корпоративний сектор та короткострокове кредитування. Незважаючи на незначне зменшення загального обсягу кредитного портфеля у 2024 році, прибутковість все одно була високою, а структура заборгованості – контрольованою, що вказує на ефективність кредитної політики банку.

Висновок до розділу 2

Таким чином, проведений аналіз кредитного портфеля АТ «СЕНС БАНК» за 2022-2024 рр. дозволяє зробити висновок про стабільність його діяльності у сфері надання кредитів з чіткою орієнтацією на юридичних осіб та короткострокові кредити. Збереження сталої структури кредитного портфеля за типами позичальників і видами кредитних операцій вказує на системний та обґрунтований підхід до формування банківської кредитної стратегії. Незважаючи на скорочення обсягу кредитного портфеля у 2024 р., прибутковість залишилась на високому рівні, а рівень простроченої та сумнівної заборгованості не становить суттєвої загрози. Загалом кредитна політика банку є ефективною, забезпечуючи як прибутковість, так і фінансову стабільність установи.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІНІМІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ У СФЕРІ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Удосконалення кредитної діяльності банківських установ повинно базуватися на підвищенні ефективності превентивних заходів, спрямованих на запобігання виникненню ситуацій, що ускладнюють повернення основної суми кредиту та нарахованих відсотків. У цьому контексті особливе значення набуває напрям оцінювання кредитоспроможності, оскільки його раціоналізація забезпечує максимальний вплив на мінімізацію кредитних ризиків.

Для забезпечення вищої результативності оцінки платоспроможності позичальників, доцільно використовувати як внутрішні, так і зовнішні джерела інформації. Важливо враховувати як кількісні, так і якісні (у тому числі нефінансові) показники, що сприяє більш обґрунтованим аналітичним висновкам і підвищенню якості аналізу.

Зазначимо, що надмірна залежність кредитного процесу від фінансових показників, які характеризують структуру активів та результати діяльності клієнта, є доволі ризикованою. Це пояснюється тим, що і самі коефіцієнти, і методики їх розрахунку мають певні обмеження, що може призводити до викривлення реального фінансового стану позичальника й ускладнювати повернення кредиту.

Останнім часом банки все більше зосереджують увагу на якості та повноті інформації, необхідної для точного визначення ступеня кредитного ризику і пошуку його витоків. У цьому контексті доцільним є вивчення міжнародного досвіду, зокрема країн із розвиненою ринковою економікою, де ефективно функціонують системи збору та аналізу даних про репутацію позичальників та інші складові їхньої кредитоспроможності. У західних країнах діють кредитні бюро, які функціонують на державній або комерційній основі та забезпечують доступ до необхідної інформації всім уповноваженим суб'єктам. Іноді чинне законодавство зобов'язує учасників ринку подавати відповідну інформацію до таких бюро. Варто зазначити, що арбітражні суди в цих країнах не розглядають

справи щодо невиконання кредитних зобов'язань, якщо відповідна інформація не була зафіксована в базі кредитного бюро. Крім того, там діє чимало спеціалізованих агентств, які на комерційній основі надають комплексну інформацію про позичальників [20].

На нашу думку, запровадження подібних структур в Україні має велику актуальність. Це дозволило б підвищити прозорість кредитного ринку, особливо в умовах поширення так званих «фірм-одноденок», а також значно спростити роботу кредитних підрозділів банків.

Окрім того, доцільним є формування міжбанківської інформаційної системи, в якій би накопичувалися аналітичні дані про фінансово-економічний стан позичальників різних галузей. Це дало б змогу банкам користуватися єдиними критеріальними значеннями фінансових показників, специфічних для кожної галузі, та точніше визначати вагомість окремих коефіцієнтів у процесі оцінки кредитоспроможності.

З урахуванням наявних недоліків у практиці вітчизняної банківської системи, а також беручи до уваги важливу роль оцінки кредитоспроможності позичальників як одного з головних інструментів зниження кредитного ризику, удосконалення цієї складової аналітичної діяльності банку можливе за двома основними напрямками. Перший полягає у розширенні переліку показників для комплексної оцінки діяльності клієнта, а другий – у більш активному застосуванні аналізу грошових потоків підприємства, що дозволяє оцінити рух коштів і, відповідно, точніше спрогнозувати здатність клієнта ефективно використовувати банківські кредити.

Для досягнення цієї мети необхідно доповнити чинну систему фінансових коефіцієнтів, зокрема в частині глибшого аналізу фінансової стійкості та результативності господарської діяльності позичальника. Особливої уваги потребують показники, що відображають структуру джерел фінансування виробничих процесів і ефективність використання залучених кредитних ресурсів. Наразі застосовувані показники часто не забезпечують об'єктивного відображення реального фінансового стану підприємства.

Аналіз грошових потоків охоплює розрахунок чистого сальдо надходжень і витрат за період, не коротший за строк кредитування, що дозволяє оцінити загальний обіг коштів у клієнта. Такий аналіз доцільно здійснювати у розрізі трьох основних напрямів діяльності підприємства:

- операційної (виробничо-збутової), пов'язаної з основною господарською діяльністю;
- інвестиційної, що включає рух коштів, пов'язаний зі змінами у складі основних засобів, придбанням або реалізацією цінних паперів;
- фінансової, яка стосується залучення та погашення коротко- і довгострокових зобов'язань [18].

Вважаємо, що чинна методика оцінки кредитоспроможності є недостатньо повною. Розширення системи показників у зазначених напрямках дозволить глибше проаналізувати фінансову, інвестиційну та виробничу активність підприємства, його потенціал і стійкість, що сприятиме зменшенню ризику неповернення кредиту.

Варто також наголосити, що оцінювання кредитоспроможності використовується банками разом з іншими інструментами управління кредитним ризиком. Так, у міжнародній банківській практиці поширеним є застосування інноваційних механізмів страхування кредитного ризику, зокрема через використання похідних фінансових інструментів. Серед них – кредитні деривативи, які дають змогу передавати ризик неповернення позики третім особам. Такі інструменти передбачають регулярний обмін грошовими потоками або сплату премії, що відрізняє їх від класичних форм кредитного забезпечення (як-от акредитиви чи інші балансові інструменти). Передача кредитного ризику здійснюється за настанням визначених подій, так званих кредитних випадків (наприклад, дефолту, банкрутства або падіння вартості активу до критичного рівня).

Серед інструментів хеджування кредитного ризику найбільш поширеним є кредитно-дефолтний своп (credit default swap), який вирізняється ліквідністю, доступністю та ефективністю [37]. Його впровадження в Україні могло б значно

посилити можливості банків у страхуванні кредитних ризиків. Зокрема, такі свопи дають змогу зменшити ризик концентрації активів і покращити структуру кредитного портфеля, виводячи з балансу надмірно ризиковані кредити. Також вони забезпечують захист на тривалий строк.

Іншим ефективним інструментом є своп на сукупний дохід (total return swap) – двосторонній договір, що передбачає обмін усім потоком доходів за кредитом на альтернативний грошовий потік. На відміну від дефолтного свопа, виплати за ним залежать не від настання кредитної події, а від змін ринкової вартості активу, що робить цей інструмент більш універсальним [33; 37].

Узагальнимо основні напрями вдосконалення кредитної діяльності банківських установ в умовах зростання ризиків у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Ключові напрями удосконалення кредитної діяльності банків

Напрямок удосконалення	Приклади або засоби реалізації	Очікуваний ефект
Рационалізація оцінки кредитоспроможності	Урахування нефінансових показників, зовнішніх джерел, галузевих критеріїв	Зниження ймовірності помилок у прийнятті рішень
Залучення міжнародного досвіду	Кредитні бюро, подання обов'язкових звітів, інформація про ділову репутацію	Прозорість ринку, підвищення точності оцінок
Міжбанківська інформаційна система	Єдина база даних за галузевими критеріями	Уніфікація аналітики, спрощення оцінки платоспроможності
Розширення системи фінансових показників	Поглиблений аналіз структури фінансування, ефективності використання кредитів	Комплексна оцінка клієнта
Аналіз грошових потоків	Оцінка руху коштів за трьома напрямками діяльності	Прогноз фінансової поведінки, оцінка ризиків
Інноваційні механізми страхування кредитного ризику	Кредитні деривативи, зокрема кредитно-дефолтні свопи та свопи на сукупний дохід	Зменшення ризику неповернення, оптимізація портфеля

Джерело: [18; 20; 33; 37].

Попри перспективність таких механізмів, їх використання в Україні ускладнене через недосконалу нормативну базу та слабкий розвиток фондового

ринку. Це обмежує можливості банків у забезпеченні кредитів та стримує реалізацію економічно важливих проєктів.

Таким чином, для ефективного управління кредитним ризиком необхідне поєднання теоретичних знань і практичної підготовки банківських працівників у сфері аналізу та мінімізації потенційних втрат.

Висновок до 3 розділу

Отже, підвищення ефективності мінімізації кредитного ризику в банківській діяльності повинно ґрунтуватися на підвищенні якості оцінки кредитоспроможності позичальників, що вимагає використання як фінансових, так і нефінансових показників, а також достовірних джерел інформації. Доцільним є запозичення міжнародного досвіду, зокрема щодо функціонування кредитних бюро та інформаційних систем. Крім того, актуальним є впровадження аналізу грошових потоків і розширення системи показників оцінювання платоспроможності. Окрему увагу слід приділяти сучасним інструментам страхування кредитного ризику, зокрема кредитним деривативам, які забезпечують додаткові можливості для мінімізації втрат. Поєднане використання цих підходів допоможе зміцнити стабільність банківської системи та підвищити ефективність кредитної діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження варто сформулювати певні висновки та пропозиції.

1. Обґрунтовано теоретико-методичні засади управління кредитним ризиком у банківській діяльності, зокрема сутність цього поняття, чинники його виникнення, основні види та підходи до нейтралізації. Підтверджено, що кредитний ризик є одним з найвагоміших фінансових ризиків, який безпосередньо впливає на ефективність діяльності банківської установи та потребує постійного контролю і вдосконалення механізмів управління.

2. Визначено основні чинники, що формують кредитні ризики у банківській діяльності, серед яких: недосконалість методик оцінки позичальників, зовнішні економічні впливи, правова невизначеність, а також внутрішні помилки в управлінні кредитним портфелем. Систематизовано інструменти та методи, які можуть бути використані для оцінки кредитоспроможності позичальників – від традиційного аналізу фінансової звітності до сучасних скорингових моделей та якісних експертних оцінок. Здійснено класифікацію кредитних ризиків за різними ознаками та узагальнено основні способи їх мінімізації (запобігання, диверсифікація, страхування тощо).

3. За результатами аналізу встановлено, що кредитна діяльність АТ «Сенс Банк» упродовж 2022–2024 рр. характеризувалася стабільною структурою кредитного портфеля, орієнтованістю на юридичних осіб та короткострокове фінансування. При цьому прибутковість кредитного портфеля залишалася на високому рівні, що свідчить про ефективність застосовуваної кредитної політики. Однак у 2024 році зафіксовано незначне скорочення обсягів кредитування, а також зростання сумнівної заборгованості, що вказує на необхідність посилення заходів із ризик-менеджменту.

4. Конкретизовано основні напрями вдосконалення управління кредитним ризиком в АТ «Сенс Банк», зокрема: розширення переліку показників при оцінці позичальників; впровадження аналізу грошових потоків як ключового методу прогнозування платоспроможності; створення міжбанківської

інформаційної системи для обміну аналітичними даними; урахування нефінансових факторів (репутація, ділова активність, галузеві ризики тощо). Також запропоновано активніше вивчати та впроваджувати міжнародний досвід із функціонування кредитних бюро.

5. Сформульовано практичні рекомендації щодо впровадження у комерційних банках інноваційних механізмів управління кредитними ризиками, таких як кредитно-дефолтні свопи, свопи на сукупний дохід та інших похідних фінансових інструментів. Зазначено, що їх ефективне використання можливе за умови реформування національного законодавства та розвитку фондового ринку. Розбудова сучасної інфраструктури управління кредитними ризиками сприятиме підвищенню прозорості банківської діяльності, зменшенню рівня проблемних активів та зміцненню фінансової стійкості банківського сектору України в цілому.

Список використаної літератури

1. Благодир Я.Я. Управління кредитними ризиками на основі удосконалення їх оцінки : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.04.01. Львів: ЛНУ, 2006. 24 с.
2. Бондаренко Л.А. Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. Київ: КНЕУ, 2007. 23 с.
3. Бондарчук М.К., Алексєєв І.В., Кльоба Л.Г. Банківська система : навч. посіб. Львів : Ліга-Прес, 2017. 246 с.
4. Віблій П.І., Жаржинська А.Ю. Дослідження кредитних ризиків комерційних ризиків та методи їх оцінювання. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2019. Том 1. №1. С. 8-13. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/49805>.
5. Вітлінський, В.В. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посіб. Київ: Знання, 2000. 251 с.
6. Вовк В.Я., Хмеленко О.В. Кредитування і контроль: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 463 с.
7. Вовкова В.В., Власенко О.С. Підвищення якості кредитного портфеля як чинник мінімізації кредитного ризику банку. *Економіка і організація управління*. 2021. №2 (42). С. 76-85.
8. Гаряга Л. О. Удосконалення класифікації банківського кредитного ризику. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. №1. С. 76–81.
9. Грушко В.І., Пилипченко О.І., Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками. Київ: Інститут економіки і права «Крок», 2000. С. 24.
10. Дзюблюк О.В. Управління кредитним процесом комерційних банків у контексті мінімізації кредитного ризику із використанням новітніх фінансових інструментів. *Світ фінансів*. 2017. №. 2 (19). С. 7-16.
11. Дзюблюк О.В., Прийдун Л.М. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку : монографія. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2015. 295 с.

12. Доценко І.О., Доценко В.В. Сутність та значення кредитної діяльності банку у сучасних умовах економічного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. №12(1). С. 94–96.
13. Іваненко М.М. Гнучкість кредитних продуктів як інструмент зниження кредитних ризиків. *Фінанси України*. 2023. №1. С. 110–118.
14. Катан Л.І., Демчук Н.І., Бабенко-Левада В.Г., Журавльова Т.О. Банківська система: навч. посібник. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с.
15. Коваленко В.В. Діагностика кредитного ризику та його вплив на кредитну активність банків України. *Фінанси України*. 2016. № 2 (243). С. 91-98.
16. Криклій О.А., Маслак Н.Г. Управління кредитним ризиком банку : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. 86 с.
17. Курінна В.В. Кредитні ризики банківської системи України. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд*. 2021. С. 94-95.
18. Ларіонова К.Л. Аналіз та проблеми оцінки кредитного ризику банків України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 1. С. 233-240.
19. Лінгур І.В., Ковач С.С. Зниження кредитних ризиків як напрямів мінімізації їх негативних впливів. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських установ*. 2021. С. 145-146.
20. Лобанов А.А., Чугунов А.В. Енциклопедія фінансового ризик-менеджменту. Київ : Знання, 2023. 878 с.
21. Маслій О.Р., Артими-Дрогомирецька З.Б. Управління кредитним портфелем комерційного банку. *IX Міжнародна науково-методична інтернет-конференція Форум молодих економістів кібернетиків «Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід»*. 2018. С. 93-95.
22. Матвійчук Н.М., Купіч Б.В. Кредитний ризик комерційних банків в Україні. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд*. 2021. С. 36-37.

23. Мельник К.О. Зниження кредитних ризиків та забезпечення їх стійкості в діяльності банку. *Банківська справа*. 2017. № 1. С. 32-41.
24. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. *Фінанси України*. 2016. № 5. С. 7-33.
25. Ониськів Л.М. Актуальні проблеми оцінки кредитного ризику банку: нові вимоги та вплив на кредитування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 15. С. 542-547.
26. Офіційний сайт АТ «Сенс Банк» <https://sensebank.ua/>
27. Офіційний сайт НБУ <https://bank.gov.ua/>
28. Пашков А.Р. Оцінка якості кредитного портфеля. *Фінансовий простір*. 2019. № 2(18). С. 14-21.
29. Пернарівський, О.В. Використання експертних методів при оцінюванні системного ризику в банківській діяльності. *Праці Одеського політехнічного університету*. 2011. С. 52-57.
30. Похилько С.В., Новіков В.М. Аналіз існуючих підходів щодо управління та мінімізації кредитного ризику банку. *Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка*. 2019. № 1. С. 53-63.
31. Притоманова О.М. Моделювання кредитного ризику комерційного банку на основі нейронечітких технологій: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.03.02. Дніпропетровськ : ДНУ, 2004. 20 с.
32. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : постанова Національного банку України від 30.06. 2016 р. № 351. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>
33. Прокопенко І.Ф., Ганін В.І., Соляр В.В., Маслов С.І. Основи банківської справи: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 410 с.
34. Просович О.П., Процак К.В. Ідентифікація та оцінка кредитного ризику комерційних банків. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління*. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017. № 873. С. 88-96.

35. Прядко О.М., Цегелик Г.О. До питання оптимізації кредитних ризиків банків України. *Фінанси України*. 2017. (22). С. 45–53.
36. Пурій Г.М. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. *Фінансовий простір*. 2017. № 3(27). С. 41-45
37. Стрельченко А.О., Чуб П.М. Підвищення ефективності методів управління кредитним ризиком в банках України. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. С. 393 – 396.
38. Тітов О.О., & Тарасенко І.О. Якість банківського кредитного портфеля і його роль в забезпеченні фінансової стійкості банку. *In Innovations and prospects of world science*. 2021. С. 808-816.
39. Шафар М.В. Причини виникнення та методи мінімізації кредитного ризику банку. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. С. 143.
40. Швець О.В. Контроль та способи мінімізації кредитного ризику банку: Дис.. канд. екон. наук: ДВНЗ «Університет банківської справи», Київ, 2017. 211 с.
41. Швець Ю.О. Метод аналізу ймовірності настання банкрутства на промислових підприємствах. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. Запоріжжя: 2017. № 2 (34). С. 36-44.
42. Шило Ж.С. Кредитний ризик комерційного банку: причини виникнення та методи управління. *In The VII International Science Conference «Modernscience and practice»* 2021. С. 21-23.
43. Яворський Р.І. Розвиток банківської системи в Україні. *Матеріали досліджень переможців всеукраїнського конкурсу «Економічні реформи в Україні»*. Київ, 1999. С. 107.
44. Ярош Ю. Р. Управління кредитним ризиком в діяльності комерційного банку. *Матеріали науково-практичної конференції «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків»* 04 квітня 2025 р. Кам'янець-Подільський. С. 344-348.
45. Ярош Ю. Р. Кредитування фізичних осіб в умовах фінансової нестабільності». *Матеріали науково-практичної студентської конференції*

«Фінансове забезпечення економіки» 30 травня 2025 р. Житомир. Поліський національний університет. С. 9-12.

46. Serebriakova, E.A. Credit risk management commercial bank. Vestnik SevKavGTU, 2003. №3(11), pp. 110-114.